

ชีวิตของเรา ก็จะเป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ คือพอมีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ ความยึดถือว่ามีตัวเราก็จะหายไป แต่พอไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ ความยึดถือว่ามีตัวเราก็จะเกิดขึ้นมาอีก จนกว่าเราจะสามารถปฏิบัติให้เกิดปัญญากับสมาธิอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานๆ จนกระทั่งความเคยชินที่จะกลับมาเกิดความคิดถือว่ามีตัวเรา (หรือที่เรียกว่าเป็นนิสัยที่จะเกิดความคิดถือว่ามีตัวเราขึ้นมาอีกเรื่อยๆ) ที่จิตได้สำนึกได้สั่งสมไว้ได้หมดความเคยชินไป (หรือถูกทำลายให้หายไป) อย่างถาวร และมีปัญญาคือความรอบรู้อันไม่มีตัวเราเกิดขึ้นมาในจิตได้ สำนึกแทน ความยึดถือว่ามีตัวเราและความทุกข์ทั้งหลายของจิต ก็จะ ไม่กลับมาเกิดขึ้นอีก ได้อย่างถาวรหรือตลอดชีวิต

จะปฏิบัติในชีวิตจริงได้อย่างไร?

การปฏิบัติเพื่อดับทุกข์นี้ ถ้าเราฝึกฝนมาชำนาญแล้ว เราก็สามารถที่จะปฏิบัติได้ทุกที่และทุกเวลา ไม่ว่าเราจะกำลังทำอะไรอยู่ก็ตาม อย่างเช่น ในขณะที่กำลังเรียนหนังสืออยู่ หรืออ่านหนังสืออยู่ หรือทำงานอยู่ หรือพูดอยู่ หรือคิดค้นอยู่ หรือแม้กระทั่งกิจวัตรประจำวันของเราเป็นต้น คือเรากำลังใจในการคิด หรือพูด หรือทำ แต่ก็มีสมาธิเข้าไปอยู่เสมอว่า ไม่มีผู้คิด, พูด, หรือทำอยู่ตลอดเวลาด้วยเสมอ ซึ่งก็จะทำให้เกิดทั้งสมาธิและปัญญาขึ้นมาพร้อมกัน ในการที่จะมาระวังไม่ให้ความทุกข์เกิดขึ้นในกรณีที่มีความทุกข์ยังไม่เกิดขึ้น และดับความทุกข์ในกรณีที่ความทุกข์ได้เกิดขึ้นมาแล้วให้ดับลง

สำหรับผู้ที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติใหม่นั้นจะทำได้ยากเพราะไม่เคยชิน ดังนั้นจึงต้องมีการฝึกสมาธิเพื่อเป็นพื้นฐานก่อน แต่การที่จะฝึกให้จิตเกิดสมาธิได้นั้น ผู้ฝึกจำเป็นที่จะต้องเป็นคนที่มีจิตที่ปกติอยู่ก่อนแล้วด้วย

จิตที่ปกตินี้ จะมาเป็นพื้นฐานให้จิตมีสมาธิได้ง่าย ซึ่งการที่เราจะมีจิตที่ปกติได้นั้น เราก็ต้องเป็นคนดีมีศีลธรรมมาก่อนพอสมควร ถ้าเป็นคนชั่ว (คนชั่วคือคนที่ชอบเบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สินรวมทั้งการมรณกรรมของผู้อื่น และชอบพูดโกหก, คำหยาบ, ส่อเสียด, และเพื่อจ้อ) หรือไม่ดีก็จะฝึกสมาธิได้ยาก เพราะจิตของคนชั่วนั้นจะมี

ผลดีอีกอย่างแน่นอน แต่ถึงโลกหน้าจะไม่มี เขาก็ไม่ขาดทุนเพราะเขาก็ได้รับผลดีอยู่แล้วในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การที่คนเราจะทำความชั่วนั้น ขึ้นอยู่กับการขาดความเชื่อมั่นในคำสอนที่ดีของศาสนา และการขาดปัญญา ส่วนคนที่ทำความดีนั้นก็ ขึ้นอยู่กับการมีความเชื่อมั่นในคำสอนที่ดีของศาสนา และมีปัญญา ดังนั้นการสร้างโลกให้มีสันติภาพ จึงมีอยู่ ๒ วิธี คือ (๑) พยายามเผยแพร่คำสอนในส่วนของดีของทุกศาสนา ให้ผู้นับถือมีความเชื่อมั่นในคำสอนที่ดีของศาสนาที่เขา นับถือให้มากขึ้น และ (๒) พยายามให้ความรู้ที่ถูกต้อง หรือให้การศึกษาที่ถูกต้องที่จะทำให้เกิดความเข้าใจและเห็นแจ้งในชีวิตได้ แก่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ให้มากที่สุด เพื่อให้เขามีปัญญาที่ถูกต้องมากขึ้น ถ้าทำได้โลกจึงจะมีสันติภาพที่มั่นคงได้

ความดี-ความชั่วที่เป็นสากลเป็นอย่างไร?

ทุกศาสนาย่อมที่จะมีคำสอนที่เป็นหลักพื้นฐานเรื่องความดีและความชั่วเสมอ ซึ่งคำสอนส่วนใหญ่จะคล้ายๆกันคือจะสอนว่า ความชั่วก็คือการเบียดเบียนชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น, รวมทั้งการลุ่มหลงสุรา, สิ่งเสพติด, การพนัน, ความสนุกสนานเฮฮา, ความฟุ้งเฟ้อ เป็นต้น ส่วนความดีก็คือการช่วยเหลือผู้อื่น, รวมทั้งการประหยัด, ไม่ฟุ้งเฟ้อ, ขยัน, อดทน, เสียสละ เป็นต้น

แต่บางศาสนาก็มีคำสอนที่เสริมแต่งขึ้นมาใหม่และยึดถือกันมากกว่าคำสอนพื้นฐานว่า ความชั่วก็คือการไปนับถือศาสนาอื่น ส่วนความดีก็คือการนับถือและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาของเขา ส่วนผลจากการทำชั่วก็คือ เมื่อตายไปจะต้องถูกลงโทษหรือถูกทรมานอย่างแสนสาหัส ตราบนานเท่านานใน “นรก” ของเขา ส่วนผลจากการทำดีก็คือ เมื่อตายไปก็จะได้รางวัลเป็นสิ่งที่มีมนุษย์ชื่นชอบ อย่างมากมายล้นเหลือใน “สวรรค์” ของเขา ตราบนานแสนนานเลยทีเดียว ซึ่งทั้งนรกและสวรรค์ของแต่ละศาสนานั้นจะไม่เหมือนกันหรือไม่ใช่สถานที่เดียวกัน